

FINANTSINSPEKTSIOON

Rahapesu tõkestamise probleemidest

Andres Palumaa
10.03.2010

Kokkusaamise eesmärgid

- Rahapesu tõkestamise eesmärgid ja vahendid
- Üldised märksõnad
- (Uus) õiguslik raamistik
- FI juhendis täpsustatavad nõuded
- Uued/vanad probleemid
- Ühised prioriteedid

Rahapesu

- Milles on probleemi olemus?
- Kelle või mille vastu on tegevus suunatud?
- Kes sellega tegelema peavad?
- Milliste vahenditega?
- Kuidas?
- Mis sellega seondub?

Milles probleemid?

- Musta raha tekkimine
- Musta raha kasutamine
- Isiklikud huvid
- Korporatiivsed huvid
- Regulaativne keskkond
- Ühtsed arusaamad
- Halduskultuur

Seos kindlustusega

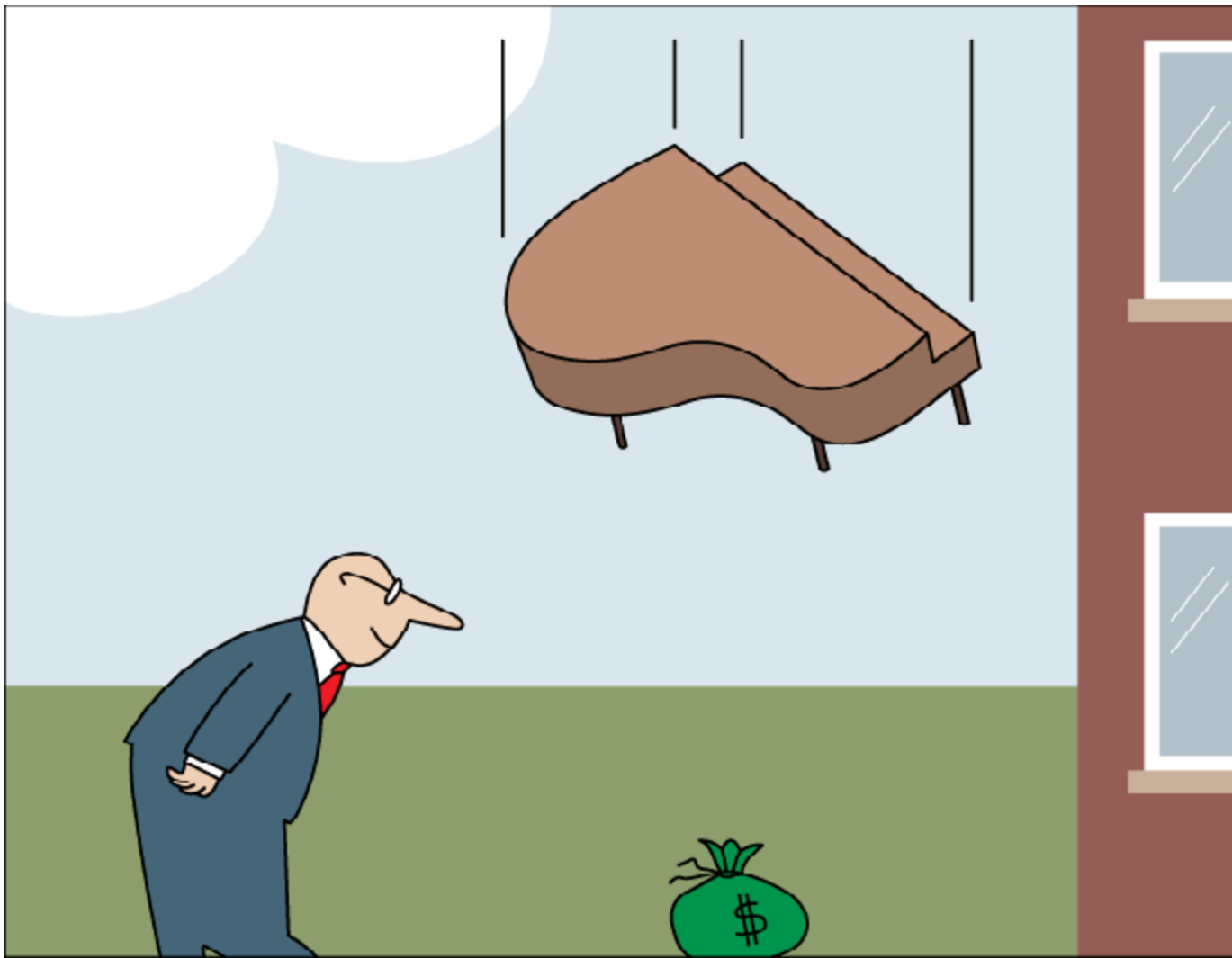
- Kurjategijad ja nende kaasosalised, püüdes varjata kuritegelikul teel saadud tulu, teevad tavapäraseid majandustehinguid
- Mitte kõik ebaharilikud tehingud ei ole seotud rahapesuga

Üldised märksõnad

- Majanduskeskkonna halvenemisest tingitud globaalse ja regionaalse konkurentsi jätkuv teravnemine
- Maineriskide osakaalu suurenemine
- Rahapesu tõkestamise (hoolsusmeetmete rakendamise) teema endiselt aktuaalne
- Fookuses on (finants)süsteem tervikuna
- Õiguskeskkonna riskidekeskne areng

Riskide väär hindamine

Uus õiguslik raamistik

- EL Direktiivid ja määrused
- Uus RPTRTS (28.01.2008)
- RM määrused (03.04.2008)
 - Nr 10: Nõuded krediidi- ja finantseerimisasutuse poolt kehtestatavatele protseduurireeglitele ning nende rakendamisele ja täitmise kontrollimisele
 - Nr 11: Rahapesu ja terrorismi rahastamise väikese riski kriteeriumid, mille korral võib hoolsusmeetmeid kohaldada lihtsustatud korras
- SM määrused (23.01.2008)
 - Nr 12: Rahapesu andmebüroole esitatava teate vorm ja selle täitmise juhend
- RaB juhend (2009)
 - Rahapesu andmebüroo soovituslik juhend rahapesu kahtlusega tehingute tunnuste kohta
- FI soovituslik juhend (01.04.2009)

Täpsustunud nõuded (1)

- Nõuded protseduurireeglitele
 - Regulaarne koolitus ja rahapesu riskide olemusest informeerimise kohustus lisaks oma töötajatele ka lepingulistele partneritele
- Kontaktisiku institutsioon
 - Ülesandeid võib täita üks või mitu töötajat ja/või vastavate ülesannetega struktuuriüksus
 - Sõltumatus teistest äriprotsessidest

Täpsustunud nõuded (2)

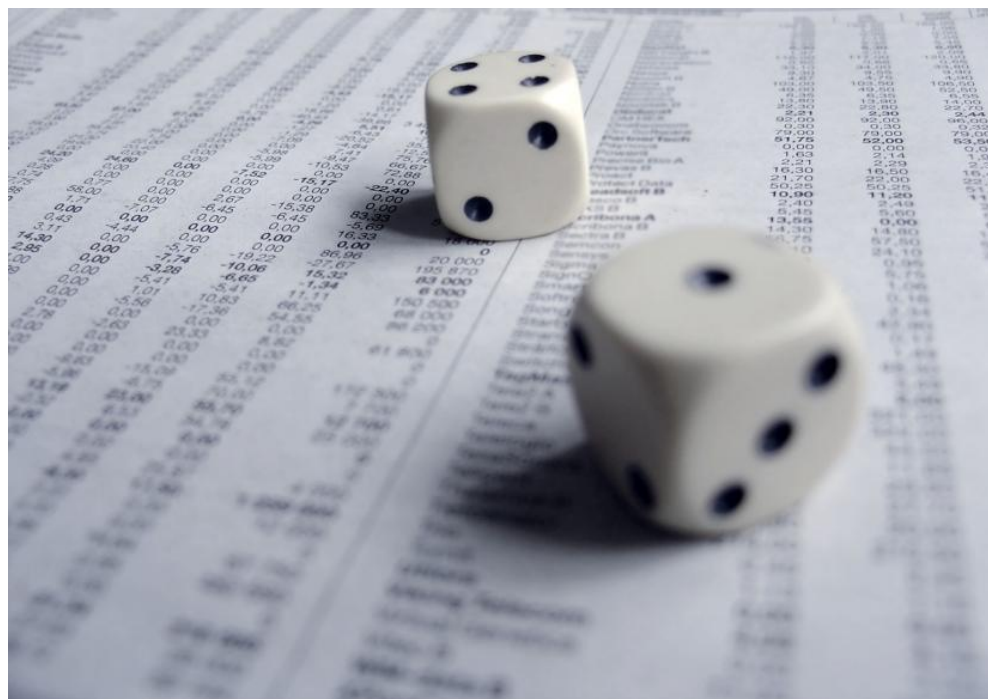
- Ärisuhete loomine
 - Vajadus kliendi riskiprofiili määratlemiseks ärisuhte loomisel
 - Kontaktita ärisuhete loomine (võimalus, sh elektrooniline isikusamasuse tuvastamine ID-kaardi, Mobiil-ID abil)
 - *Outsourcing*
 - Kolmanda isiku poolt teenuse(te) osutamisel tuleb tagada hoolsusmeetmete rakendamine täies ulatuses, sh võimalus kohustatud isiku kontaktisiku koheseks informeerimiseks ja tehingust loobumiseks

Täpsustunud nõuded (3)

- Hoolsumeetmed
 - Peamine eesmärk on põhimõtte „tunne oma klienti” rakendamine
 - Isikuandmete kontrollimine eelkõige usaldusväärse ning sõltumatu info ja/või isikut tõendava(te) dokumendi(te) alusel
 - Isikusamasuse tuvastamine = BO tuvastamine

Täpsustunud nõuded (4)

- Riskipõhine lähenemine:
 - Hoolsusmeede = $f(n)$ kliendi riskiaste
 - Riskiaste = $f(n)$ riskifaktorid (kliendirisk, toote- või teenuserisk, maarisk)

Täpsustunud nõuded (5)

- Füüsilise isiku isikusamasuse tuvastamine
 - Isiku ütluste alusel antud info registreerimine
 - Tegevusvaldkonna ja maksetavade fikseerimine
- PEP-d
 - Päringu tegemine andmebaasi
- Juriidilised isikud
 - Esindaja volituse alus, ulatus, kehtivus
 - Usaldusväärsete infoallikate kasutamine

Täpsustunud nõuded (6)

- BO tuvastamine
 - Äärmine võimalus
 - = esindaja ütluse või kirjaliku kinnituse alusel

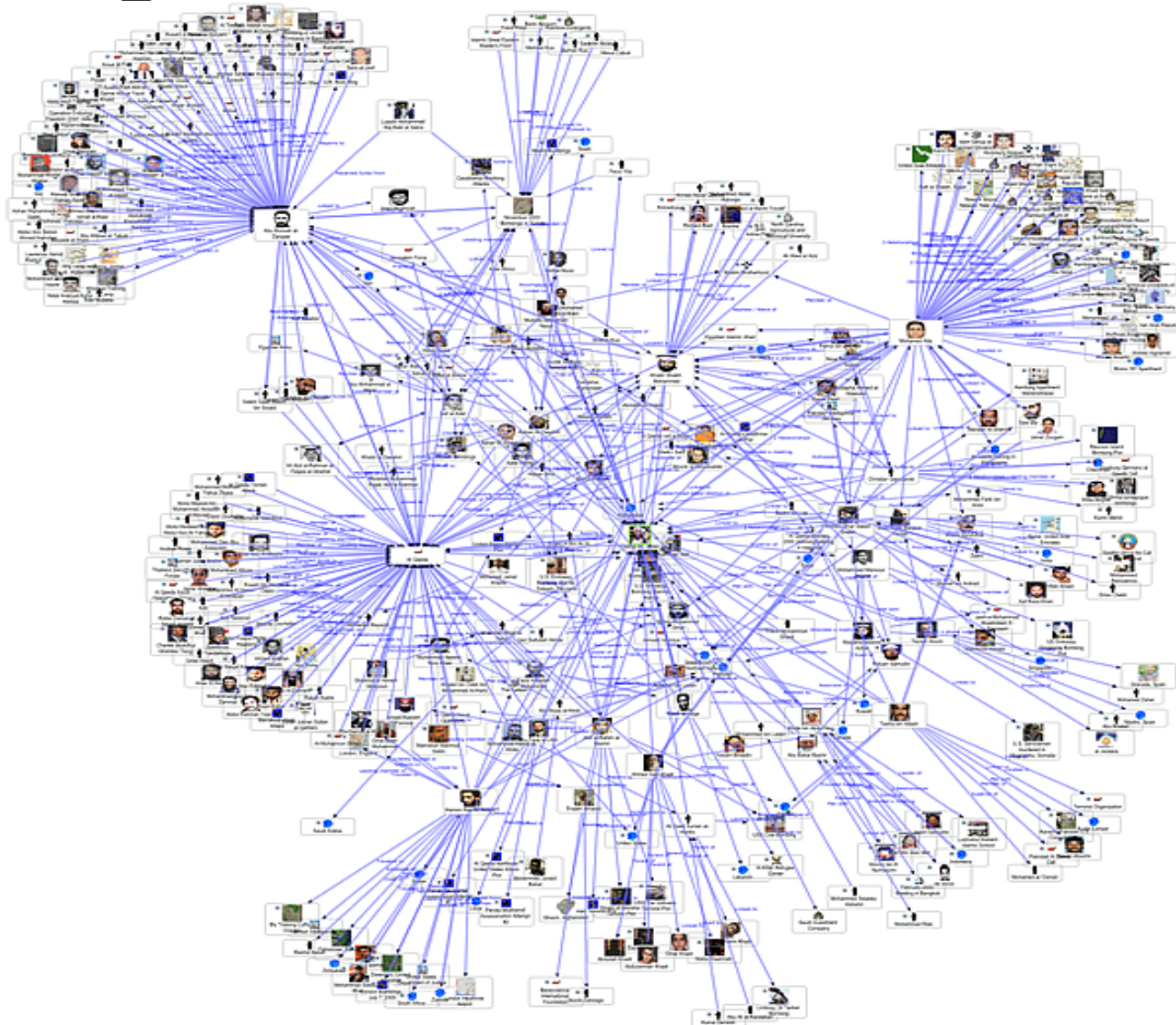
Täpsustunud nõuded (7)

- Mitteresidendist juriidiline isik
 - Äriühingu õigusvõime tuvastamine
 - Esindusõigust sisaldavad dokumendid peavad olema notariaalselt tõestatud või kinnitatud
 - Hoolsusmeetmed, riskiaste (tegevuse tundmine, fikseerimine)
 - Juhend sisaldab *off-shore* äriühingute dokumentatsiooni peamisi tunnuseid
 - Enamlevinud jurisdiktsioonides registreeritud äriühingute dokumentide loetelu ja näidised on toodud juhendi lisas 1.

Täpsustunud nõuded (8)

- Tehingute tegemine
 - Tehingute monitoorimine
 - tehingute jälgimine töötajate poolt või elektrooniliselt
- Tegevus RP kahtluse korral
 - RaB informeerimine
 - Tehingu edasilükkamine
 - Kahtlaste tehingute analüüs

Tehingute monitoorimine

Probleemid järelvalve jaoks (1)

- Teadmatkus
 - Õiguskeskkonna kujunemise ja normide üldiste eesmärkide mitte tundmine
- Õigusaktides toodud normide mitte täitmine
 - Tegelike kasusaajate (BO) ja ärisuhete tuvastamise puudulik dokumenteerimine
 - Klientide ja kliendihaldurite “liigne” usaldamine
 - Tegevuse vähene formaliseeritus

Probleemid järelvalve jaoks (2)

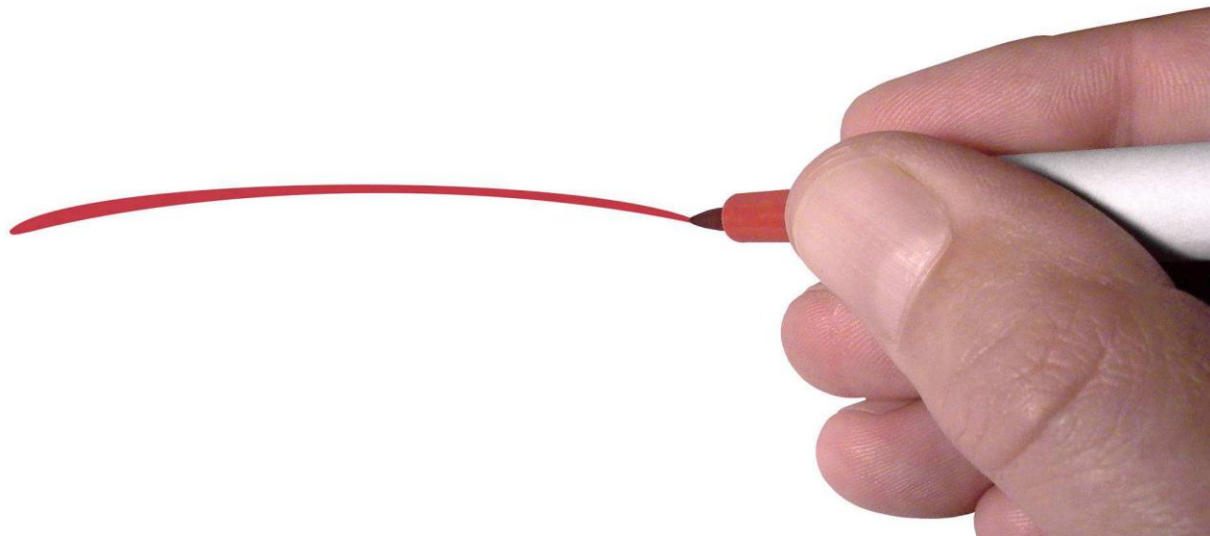
- Riskidega mitte arvestamine

Ühised prioriteedid

- Ühtsete arusaamade kujundamine, sh
 - Probleemi ja osapoolte ülesannete teadvustamine
 - Riskide kaardistamine
 - Normidest lähtuva käitumise kujundamine
 - Võimalike maineriskide vähendamine
- Klientide harimine
- Üldise halduskultuuri tõstmine

- Normidest on vähe kasu, kui neid ei täideta!

Täna tähelepanu eest!

- Andres Palumaa
Finantsinspeksioon
Rahapesutõkestamise valdkonna juht
6680 908

